

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ อัสวครเดชา. การสื่อสาร โน้มน้าวใจ”. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา
โครงการปรีณรงค์ทันตสาธารณสุขแห่งชาติ 2531. โรเนียวเย็บเล่ม.
- การศาสนา,กรม. ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา,2527.
- กาญจนา แก้วเทพ. การพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สภาคาทอลิก
แห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา,2538.
- กาญจนา แก้วเทพ. การวิเคราะห์สื่อ : แนวคิดและเทคนิค. กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2541.
- กาญจนา แก้วเทพ. ได้ฟ้ากฟ้าแห่งการศึกษาสื่อบุคคลและเครือข่ายการสื่อสารภาพรวมจากงานวิจัย.
กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2549.
- กาญจนา แก้วเทพ . เมื่อสื่อส่องและสร้างวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาลาแดง, 2545.
- กาญจนา แก้วเทพ. สื่อสารมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์,
2541.
- กุลนรี แนวพนิช. กระบวนการสื่อสารในการจัดการ “โครงการสะพานบุญ” ของวัดสวนแก้ว
จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2547.
- โกมลคีมทอง,มุลนิธิ. พระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง,2520.
- ขจักษ์ บุรุษพัฒน์. ชาวเขา.กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์แพรวพิทยา,2518.
- คณินนิตย์ จันทบุตร. สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : กลุ่ม
ประสานงานศาสนาเพื่อสังคม, 2532.
- คึกฤทธิ์ ปราโมช. วิภคตินพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาจุฬาลง-กรณ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่, 2533.
- จิราพร เนติธาดา. วิธีการถ่ายทอดธรรมะของหลวงพ่อบุชา สุภัทโท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2542.
- จันงค์ ทองประเสริฐ. พระพุทธศาสนากับสังคมและการเมือง. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา, 2520.
- จันงค์ อภิวัฒน์สิทธิ์. สังคมวิทยาศาสนา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2525.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. วัฒนธรรมไทยกับขบวนการเปลี่ยนแปลงสังคม.กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2534.

ชรััมพร จิตต์โกศล. กระบวนการประชาสัมพันธ์รณรงค์ โครงการลดอุบัติเหตุทางการจราจรของ
เครือข่ายอุบัติเหตุ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิเทศ
ศาสตร์, สาขาวิชานิเทศศาสตร์. 2547.

พินิจ ลาภธนานนท์. กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับการปรับเปลี่ยนบทบาทการพัฒนาของ
พระสงฆ์นักพัฒนาในภาคอีสาน. กรุงเทพมหานคร : ทุนวิจัย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

พินิจ ลาภธนานนท์. บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยสังคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

นิธิ เอียวศรีวงศ์, ศรีศักร วัลลิโภดม, เอกวิทย์ ณ ถลาง. มองอนาคต : บทวิเคราะห์เพื่อปรับเปลี่ยน
ทิศทางสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิภูมิปัญญา, 2536.

ประมะ สตะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์, 2538.

ประยูรท์ ปตุคฺโต, พระมหา. พุทธศาสนากับสังคมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : สยามสมาคม, 2513.

ประเวส ะสี. วิกฤตหมู่บ้านไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมู่บ้าน, 2532.

ประเวส ะสี, ศ.น.พ. สวนโมกษ์ ธรรมกาย สันติโศก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2532.

ปาริชาติ สถาปิตานนท์. ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ปิ่นนัดดา นพพานวัน. การศึกษากระบวนการการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ธรรมะของสถาบันสงฆ์ไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. วิธีวิทยาศึกษาสังคมไทย วิธีใหม่แห่งการพัฒนา. กรุงเทพฯ : โครงการ
ส่งเสริมองค์กรพัฒนาเอกชนไทย, 2537.

พระมหาสมทรง สิรินธโร. บทบาทของวัดและพระสงฆ์ไทยในอนาคต. กรุงเทพมหานคร :
คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา, 2525.

พระเทพเวที (ประยูรท์ ปตุคฺโต). ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2534.

พระเทพเวที (ประยูรท์ ปตุคฺโต). กระแสธรรมเพื่อชีวิตและสังคม. กรุงเทพฯ : กองทุนวัฒนธรรม,
2536.

พระราชวรมนี (ประยูรท์ ปตุคฺโต). ไตรภูมิพระร่วง อธิภพต่อสังคมไทย. กรุงเทพฯ : ชุมชนศึกษา
พุทธศาสตร์และประเพณี, 2526.

พระราชวรมนี (ประยูรท์ ปตุคฺโต). สถาบันสงฆ์ไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง,
2527.

พริ้งชวัลย์ สุตารัต. ศาสนากับสังคมเอเชีย. แปลโดยบัณฑิต อ่อนคำ และเสรี พงศ์พิศ. กรุงเทพฯ : กอง
บรรณาธิการปาจารยสาร, 2524.

ไพศาล ก้องมา, พระมหา . การถ่ายทอดธรรมะของพระสงฆ์โดยผ่านโครงการพัฒนา. เชียงใหม่ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.

ไพศาล วิสาโล, พระ. พุทธศาสนากับคุณค่าร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมล, 2529.

ทัศนีย์ เจนวิถีสุข และคณะ. โครงการ “ความสามารถด้านการสื่อสารของพระพิศาลธรรม-พาที
(พระพยอมกัลยาโณ) กับการระดมพลังการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย, 2548.

ทัศนีย์ จันท. “การสื่อสารกับการพัฒนาวัฒนธรรมและศาสนา”, เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อสาร
เพื่อการพัฒนา, หน่วยที่ 12. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2530.

ยุค ศรีอาริยะ. โลกาภิวัตน์ 2000. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, 2537.

รจิตลักษณ์ แสงอุไร. นิเทศศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2530.

รวีวรรณ ประกอบผลและคณะ. แบบจำลองการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

วิฑูร สินศิริเชวง. ลักษณะการสื่อสารที่ใช้ในการเผยแพร่ศาสนาขององค์การคริสตศาสนาในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

สมบูรณ์ สุขสำราญ. พุทธศาสนา พระสงฆ์ กับวิถีชีวิตสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน
เสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2527.

สุภาพรรณ ณ บางช้าง. การประยุกต์หลักพุทธธรรมมาใช้ในการพัฒนาชาวชนบท.
กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

สุภาพรรณ ณ บางช้าง และคณะ. หลักการประยุกต์หลักพุทธธรรมมาใช้ในการพัฒนาชาวชนบท.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

สุลักษณ์ ศิวรักษ์. ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ในศตวรรษที่สามแห่งกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : เค็ด
ไทย, 2525.

อมรา พงศาพิชญ์. วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ วิเคราะห์สังคมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

อมรรัตน์ ทิพย์เลิศ. สมรรถนะด้านการสื่อสารของสื่อบุคคลกับการระดมพลังการพัฒนา. กรุงเทพฯ :
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.

อมรรัตน์ ทิพย์เลิศ. ความสามารถทางการสื่อสารของผู้นำท้องถิ่นในการบริหารจัดการชุมชน
กรณีศึกษา : ชุมชนตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง.วิทยานิพนธ์คุษฎี
บัณฑิต (สื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.2548.

อภินาศ ธาระสาร.การเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตส่งผลต่อวิถีชีวิตของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.2539.

Berlo. David K. **The process of Communication.** New York : Holt, Rinehart and
Winstone,Inc.,1960.

DeFleur, M . **Theories of Mass Communication.** New York : David Mckay Company,1970.

Lasswell, Harold D. “**The Structure and Function of Communication in Society.** “in Wilbur
Schramm and Donald F.Robert, eds. **The Process and Effects of Mass
Communications.** Urban : University of ILLinois Press,1971.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์พระบัณฑิตอาสาพัฒนาชาวเขา

1. ภูมิหลัง ประวัติ การศึกษา และการทำงาน
2. ท่านมีทัศนคติ ต่อบทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบัน ในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการพัฒนาอย่างไร
3. กระบวนการแสวงหา และเลือกรับข้อมูลข่าวสาร
 - 3.1 ความสนใจเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร
 - 3.2 วิธีการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร การเลือกแหล่งข้อมูลข่าวสารและช่องทางการสื่อสาร
4. ความสามารถทางการสื่อสารของพระบัณฑิตอาสาพัฒนาชาวเขา ทั้งด้านการรับสาร ถ่ายทอดสาร
 - 4.1 หลักหรือวิธีการในการรับสารและถ่ายทอดสาร
 - 4.2 หลักการคัดแปลงเนื้อหาข่าวสารก่อนเผยแพร่
 - 4.3 หลักหรือวิธีการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ
 - 4.4 หลักการสื่อสารกับบุคคลที่อยู่ในสถานภาพต่างกัน
 - 4.5 วิธีสร้างแรงจูงใจให้ชาวบ้านเข้าอาศรม/วัด เพื่อทำบุญในวันสำคัญต่างๆ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของอาศรม/วัด
 - 4.6 การพัฒนาทักษะการสื่อสาร
 - 4.7 การประเมินผลการดำเนินงานหรือกิจกรรม /การสื่อสาร
5. การถ่ายทอดเนื้อหา
 - 5.1 หลักหรือวิธีการในการเลือกช่องทางการสื่อสาร/การใช้สื่อ เพื่อใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง

ภาคผนวก ข

บริบทของพื้นที่ : บ้านปางกิว ต.ลาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

สภาพทั่วไปของชุมชนบ้านปางกิว

บ้านปางกิว เป็นชุมชนหนึ่งที่ตั้งอยู่ หมู่ที่ 2 ตำบลลาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย แรกเริ่มการก่อตั้งหมู่บ้านปางกิว ในสถานที่นี้เมื่อก่อนเป็นป่าที่สมบูรณ์ เมื่อกลุ่มพี่น้องชาติพันธุ์อพยพเข้ามาจากป่าก็เป็นที่ทำกินของคนหลายกลุ่ม กลุ่มพี่น้องชนเผ่าที่อพยพจากประเทศจีน มาสู่ประเทศลาว เข้ามาในประเทศไทยจึงได้มาสร้างเป็นที่อยู่อาศัย บนสันเขาซึ่งเป็นเทือกเขาที่กั้นระหว่าง อำเภอเมืองเชียงราย และอำเภอแม่สรวย ของจังหวัดเชียงราย ตัวหมู่บ้านตั้งอยู่บนสันเขา หมู่บ้านปางกิวเป็นหมู่บ้านที่ตั้งมานานประมาณ 90 กว่าปี เป็นกลุ่มเล็กๆ จากนั้นก็มีการอพยพเข้ามาเรื่อยๆ จนปัจจุบันนี้รวมกันเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ โดยเริ่มจากชาติพันธุ์เข่า จีนฮ่อ อาข่า ดังนั้นในหมู่บ้านจึงมีกลุ่มชนเผ่าที่หลากหลายทางชาติพันธุ์ และหลายความเชื่อ คือประกอบไปด้วยศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และลัทธิความเชื่อผีดั้งเดิม ต่างชาติพันธุ์ก็มีความเชื่อที่แตกต่างกันออกไป ชาติพันธุ์ อาข่า จีนฮ่อ (เข่าหนึ่งครอบครัวจะนับถือศาสนาคริสต์) จะเข้าโบสถ์ทุกวันอาทิตย์ แต่จะมีชาติพันธุ์เข่า จีนฮ่อ ไทยใหญ่ มีความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา ผีบรรพบุรุษ มาตั้งแต่อดีตนานมาแล้ว โดยเฉพาะเทศกาลทางประเพณีในทางพุทธศาสนา และพิธีไหว้ผีเจ้าที่ ไหว้ผีบรรพบุรุษ ได้กระทำกันแต่อดีตกาล และยังมีความเชื่อที่เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์เข่า จีนฮ่อ ที่มุ่งเน้นในการทำบุญเป็นการตอบแทน บุญคุณของบรรพบุรุษ โดยเฉพาะชาติพันธุ์เข่า เชื่อว่าการทำบุญ และการทำพิธีไหว้ผีบรรพบุรุษ ซึ่งตรงกับเดือนยี่ของเข่า หรือทุกวันแล้วแต่จะหาวันได้ ในวันนั้นชาวบ้านเผ่าเข่าจะทำกิจกรรมพิธีกรรมที่เชื่อว่าเป็นการตอบแทนพระคุณของบรรพบุรุษ ผู้มีคุณที่ทำกับตนเอง

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ของบ้านปางกิว เป็นภูเขาสูงห่างจากอำเภอแม่สรวย ประมาณ 56 กิโลเมตร หน้าฝนจะเดินทางลำบากมากจากบ้านลาวีมาบ้านปางกิว อากาศหนาวเย็นมากมีป่าไม้ลำห้วยไหลผ่านชื่อว่าห้วยชมภู ซึ่งเป็นลำห้วยที่ชาวบ้านใช้ได้ทั้งอุปโภคและบริโภค โดยชาวบ้านปางกิวส่วนมากไม่ว่าจะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ใดก็ทำการเกษตรกรรม ไม่ว่าจะเป็นข้าวไร่ ข้าวโพด ปลูกชิงชากาแฟ ถิ่นจี่ และส้ม เป็นต้น

ลักษณะที่ตั้งของชุมชนบ้านปางกิว เป็นภูเขาสูงจะอยู่ตามสันเขายาวเป็นกิโลเมตร โดยในหมู่บ้านปางกิวจะอยู่กันเป็นกลุ่มเป็นป๊อกตามสันเขา ซึ่งมีอยู่จำนวน 5 ป๊อกด้วยกัน ชาวบ้านส่วนมากจะออกไปทำสวนแต่เช้า โอกาสที่จะพบปะกันน้อยมาก ถ้าหากไม่มีกิจกรรมการงานในหมู่บ้านชาวบ้านก็จะไม่ค่อยได้เจอกันมากนัก และ โอกาสที่จะสนทนาพูดคุยกันเหมือนอย่างแต่ก่อน

จึงเป็นสิ่งที่ค่อนข้างยากมาก เพราะต่างคนก็มีหน้าที่รับผิดชอบมากกว่าเดิมแล้วแต่ทำงานตามหน้าที่ของตนมากกว่าที่จะมีเวลามาสนทนาพบปะกัน จึงทำให้กิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชนขาดความร่วมมือร่วมใจและร่วมมือของคนในชุมชนอีกทั้งทางด้านความเจริญทางเทคโนโลยีความทันสมัยต่างๆ ได้เข้ามามีบทบาทต่อชุมชนเป็นอย่างมาก ทำให้ญาติพี่น้องภายในชุมชนด้วยกัน โอกาสที่จะได้เข้าร่วมกิจกรรมพิธีกรรมของคนน้อยมาก ทั้งนี้เพราะขาดความรู้ในกิจกรรมพิธีกรรมบางอย่างหรือข้อห้ามบางอย่างทำให้ความสามัคคีของคนในชุมชนจางหายไปและบางกิจกรรมชาวบ้านปางก็ทำด้วยกันเป็นอย่างดี ในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ก็ให้ความสำคัญของการอยู่ร่วมกันของคนภายในชุมชนเป็นอย่างดี และช่วยกันอนุรักษ์รักษาประเพณีวัฒนธรรมบางอย่างเอาไว้ เพื่อให้ลูกหลานรุ่นหลังได้เรียนรู้และประพฤติกฎปฏิบัติกันต่อไปในวันข้างหน้า

ประวัติศาสตร์ชุมชน

หมู่บ้านปางกั่ว ตั้งอยู่บนสันเขาซึ่งเป็นเทือกเขาที่กั้นระหว่าง อำเภอเมืองเชียงรายและอำเภอแม่สรวย ของจังหวัดเชียงราย ตัวหมู่บ้านตั้งอยู่บนสันเขา หมู่บ้านปางกั่วเป็นหมู่บ้านหลัก หมู่บ้านปางอำนวยการ หมู่บ้านปางชันใจ เป็นหมู่บ้านบริวาร บ้านปางกั่วเป็นหมู่บ้านที่ตั้งมาประมาณ 80 กว่าปีขึ้นไปจากนั้นก็มีการอพยพกันมาเรื่อยๆ สภาพแวดล้อมเป็นภูเขาสูง มีป่าไม้และสวนชา สวนลิ้นจี่ สวนกาแฟรอบหมู่บ้าน มีลำห้วยชื่อว่า ห้วยชมพู ไหลผ่านหมู่บ้าน ระยะทางจากอำเภอแม่สรวยถึงอำเภอดอยปางกั่วคือระยะทางประมาณ 66 กิโลเมตร ลักษณะการปลูกสร้างบ้านเรือนของชาวบ้านจะปลูกเป็นหย่อมๆ ตามสันเขา มีอยู่ทั้งหมด 5 หย่อมหมู่ (บ้าน ลักษณะภูมิอากาศของหมู่บ้าน หน้าฝนฝนตกชุกมากอากาศเปิดบ่อย หน้าหนาวอากาศจะเย็นจัด มีหมอกลงจัด การคมนาคมสัญจรมีความลำบากมาก เวลาฝนตกถนนลื่น รถขึ้นไม่ได้จะเดินต้องเดินเป็นช่วงๆ โดยเฉพาะเส้นทางที่มาจาก บ้านวาวี ขึ้นมาสู่ หมู่บ้านปางกั่วจะลำบากมากในช่วงหน้าฝน

สภาพทางสังคม

ประชากรของหมู่บ้านปางกั่วเป็นชาวเขา มีอยู่ 4 เผ่า คือ เผ่าเย้า (เมี่ยน) จีนฮ่อ อาข่า (อีซ้อ) และเผ่ามูซอ (ลาหู่) ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งหมด 1,100 คนมีจำนวนครอบครัว 107 ครัวเรือน ในจำนวนทั้งหมดมีเผ่าเย้า 80 จีนฮ่อ 12 อาข่า 10 และมูซอ 5 ก่อนหน้านั้นบรรพบุรุษของชาวเข้าย้ายมาจากประเทศจีน และเข้ามาอยู่ดอยอ่างขางเป็นระยะเวลาช้านาน และได้ย้ายเข้ามาอยู่ที่หมู่บ้านปางกั่ว

ระบบเครือญาติของชาวเข้าจะมีอยู่ 4 แซ่ คือ แซ่เต๋น แซ่ฟ่าน แซ่จ้าว แซ่โฝง แต่ส่วนมากในปัจจุบันก็จะเปลี่ยนเป็นนามสกุลเป็นส่วนมากแล้ว แต่บางส่วนก็ยังคงมีแซ่สกุลบ่งบอกที่มาอยู่เหมือนกัน ปัจจุบันสภาพทางสังคมก็เปลี่ยนแปลงไปคล้ายๆ กับสังคมพื้นราบ

การเกี่ยวพาราสีกันของหนุ่มสาวชาวเข้า ก่อนจะมีการแต่งงานก็จะมีกรรมันหมายกันก่อนหรือทำตามประเพณีของแต่ละเผ่า การแต่งงานของชาวเข้าจะเน้นการเลี้ยง โต้ะเงิน และจะต้องมีการไหว้บรรพบุรุษ ต่อมาก็ไหว้ปู่ย่าตายาย ไหว้พ่อก่อนการจัดงานแต่งงาน การจัดการแต่งงานต้องจัดทั้งทางบ้านเจ้าบ่าวและทางบ้านเจ้าสาวด้วย จะจัดบ้านเจ้าสาวก่อนแล้วรอเจ้าบ่าวมารับตัวและญาติของทางฝ่ายเจ้าสาวมาส่งตัวด้วย

สภาพทางวัฒนธรรมและประเพณี

ในจำนวนประชากรทั้งหมด 1,100 คน จะมีประเพณีวัฒนธรรมของแต่ละเผ่าแตกต่างกันออกไป การนับถือศาสนาของชาวบ้านปางก๊วและบ้านปางก๊วและบ้านบริวารทั้งหมดส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ (บรรพบุรุษ) รวมกัน 106 ครอบครัว มีเข้าอยู่ครอบครัวเดียวเท่านั้นที่นับถือศาสนาคริสต์ แต่ตามลักษณะความเชื่อถือแล้ว เข้าและจีนฮ่อเชื่อถือบรรพบุรุษ จะมีการไหว้บรรพบุรุษช่วงเทศกาลตรุษจีน วันสารจีน วันไหว้พระจันทร์ วันเซ็งเม้ง และใน โอกาสอื่นเพื่อทดแทนผู้มีพระคุณและระลึกถึงบรรพบุรุษ เพราะเข้าและจีนฮ่อสืบเชื้อสายจากชาวจีน (ตามประวัติศาสตร์และความเชื่อ) ดังนั้นพิธีกรรมบางอย่างจึงยึดถือรูปแบบเดียวกันกับชาวจีน

เข้ากับจีนฮ่อนับถือพุทธ (บรรพบุรุษ) เพราะฉะนั้นพิธีกรรมของชาวบ้าน ที่จะกระทำต้องมีหมอผีเป็นสื่อ ส่วนชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์จะไม่มีการไหว้บรรพบุรุษ ส่วนค่านิยม ของชาวบ้านในการกระทำพิธีกรรม บางส่วนก็เรียบง่าย บางส่วนก็ฟุ้งเฟ้อ ขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจ

ฐานะความเป็นอยู่ของแต่ละครอบครัว สภาพความสัมพันธ์ของแต่ละครอบครัวนั้น การเอื้ออาทรกันเป็นอย่างดี ชาวบ้านจะไปมาหาสู่กัน มีการงานอะไรก็ช่วยเหลือกัน แบบพี่แบบน้อง โดยเฉพาะคนแซ่สกุลเดียวกัน

ลักษณะการแต่งกายของชาวบ้านก็แต่งชุดธรรมดาทั่วไป ตามแบบสากลหรือแบบคนเมือง จะมีการแต่งกายประจำเผ่าบ้างก็ช่วงเทศกาล เช่น การแต่งงาน การบวชของชายเพื่อให้บรรพบุรุษและพ่อแม่ ชุดแต่งกายของเข้าจะเน้นสีสดใส โดยเฉพาะฝ่ายหญิง

ส่วนภาษาพูดของชาวบ้านจะใช้ภาษาท้องถิ่นในการอยู่ร่วมกัน คือใช้ภาษาเข้าและจีนฮ่อแต่ถ้าสื่อกับคนต่างถิ่นหรือเป็นทางการจะใช้ภาษากลาง ถ้าพูดกับคนทางภาคเหนือจะใช้คำเมืองแต่จะไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ภาษาเขียนจะใช้ภาษาจีน แปลเป็นภาษาเข้า แต่คนรุ่นใหม่จะใช้ภาษาไทยและจีน ซึ่งมีสอนในโรงเรียน

ลักษณะที่อยู่ของชาวบ้านจะปลูกกันแบบเรียบง่าย คือปลูกบ้านติดกับดิน ยกแคร่ขึ้นเป็นเตียงนอน ห้องครัวก็จะแยกหรือมีการใช้ฉากกัน จะไม่นิยมยกบ้างสูงหรือสองชั้น

พิธีกรรม

เกี่ยวกับการตายหรือมีงานศพ จะมีอยู่ 4 กรณี

1. ถ้ามีคนตายตามธรรมชาติ และตายอยู่ในบ้าน ก็จะทำพิธีสวดตามปกติโดยให้หมอผีเป็นผู้สวด จะเก็บศพไว้ 2 คืน 3 วัน หรือแล้วแต่ว่าจะมีวันฤกษ์ดีวันไหนที่พอจะนำไปฝังได้ การฝังจะต้องดูสถานที่ฝังหรือจะเป็นที่สวนของคนตายและจะต้องฝังหลังจากเที่ยงวัน และต้องให้เป็นวันที่ฤกษ์ดีด้วย

2. ถ้ามีการตายนอกบ้าน จะไม่นำเข้าบ้าน แต่จะมีการประกอบพิธีกรรมเหมือนกันกับกรณี 1 แต่จะทำพิธีนอกบ้าน (กรณีที่ตายข้างบ้าน ไม่ได้สิ้นใจในบ้าน)

3. ถ้าตายนอกหมู่บ้านหรือบริเวณนอกหมู่บ้าน จะไม่นำศพผ่านหมู่บ้าน จะทำพิธีในบ้าน เหมือนกับข้อ 1 แต่ศพจะนำไปไว้ที่จุดที่จะฝัง

4. ถ้าตายในเมืองซึ่งการขนส่งลำบากจะไม่นิยมในการนำศพกลับมา แต่จะทำการเผาแล้วนำกระดูกกลับมายังจุดที่ฝัง หรือหาที่ฝังในเมืองแล้วกลับมาประกอบพิธีกรรมที่บ้านและการเคลื่อนศพจะไม่นำศพผ่านหลังบ้าน เวลาจะฝังจะต้องดูวันที่ดีหรือวันที่ไม่ดีก่อนตามความเชื่อโดยอาศัยหมอผีเป็นผู้ประกอบพิธีกรรม

สภาพทางเศรษฐกิจ

ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทางด้านเกษตรกรรม คือแต่ก่อนจะทำไร่เลื่อนลอยต่อมา ก็มีการปลูกชาและประกอบกับการทำไร่เลื่อนลอย บ้างเล็กน้อยและได้เลิกทำไร่เลื่อนลอย ต่อมาก็มีการปลูกลิ้นจี่และทำสวนชา และปลูกส้ม กาแฟ และการปลูก ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสุกร แต่อาชีพหลักคือการทำสวน อาชีพรองก็คือการรับจ้าง มีการออกไป รับจ้างทำงานตามสถานที่ต่างๆ ถ้าไปต่างประเทศส่วนมากก็จะไปได้หวัน ในประเทศก็จะไปในเมืองเชียงใหม่ กรุงเทพฯ ในแต่ละครัวเรือนก็จะมีการเลี้ยงสัตว์ เช่น สุกรและไก่ จะเลี้ยงในลักษณะการปล่อยให้หาเลี้ยงตัวเองตามธรรมชาติแต่บางครั้งครอบครัวก็จะเลี้ยงไว้ในคอก

การถือครองที่ดินของชาวบ้าน จะมีการจับจองกันเองภายในหมู่บ้าน ไม่มีโฉนดที่ดินเพราะอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ถ้ามีการซื้อขายก็จะตกลงกันเอง ไม่มีการเสียภาษีที่ดิน

รายได้ของชาวบ้านส่วนมากจะได้มาจากการขายลิ้นจี่และการรับจ้าง ฐานะความเป็นอยู่ของชาวบ้านอยู่ในเกณฑ์ดี การใช้จ่ายก็มีค่าครองชีพที่ไม่สูงนัก ก็จะมีการซื้อข้าว เป็นบางส่วนและอาหารเป็นบางส่วน ตามร้านค้าขายของชำในหมู่บ้านซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 5 ร้านค้า แต่ส่วนมากแล้วอาหารก็จะได้จากตามสวนและตามป่าเขา โดยรวมแล้วรายจ่ายของชาวบ้าน ถ้าบุตรหลานไม่ได้เรียนหนังสือแล้วก็มีจะไม่ลำบาก

คนส่วนมากในหมู่บ้านบ้านปางก๊วนั้นมีหนี้สินโดยรวมประมาณ 60% ส่วนมากภูมุนั้นก็จะกู้จากธนาคาร ธกส และกองทุนของรัฐบาล

การศึกษา

ในชุมชนบ้านปางก๊วมีโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 21 แห่ง เปิดตั้งแต่อนุบาล- ประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียน 126 คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย 61 คน นักเรียนหญิง 65 คน รวม 126คน มีโรงเรียนสอนภาษาจีน 1 แห่ง มีบุคลากรประจำโรงเรียนบ้านปางก๊ว (ศุภสิทธิ์ มหาคุณ) ตำบลวาวี อำเภอ แม่สรวย จังหวัดเชียงราย 11 คน

ปัจจุบันคนในหมู่บ้านปางก๊วมีการศึกษาพอสมควรทั้งภาษาจีนและโรงเรียนไทย ส่วนมากเรียนจบภาคบังคับก็จะไปเรียนต่อที่โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนบ้านห้วยชมพู่ซึ่งใกล้บ้าน ส่วนมากก็จะไปเรียนที่โรงเรียนประจำตำบลคือโรงเรียนวาวีวิทยาคุณ และบางครั้งก็จะไปเรียนในตัวจังหวัดก็มี

ในหมู่บ้านได้เรียนหนังสือ(เฉพาะที่อยู่ในวัยเรียน) ประมาณ 80% พูดภาษาไทยได้ 97% ใช้ภาษาจีนได้ 40 % อ่านไม่ได้ 20% (ส่วนมากเป็นผู้สูงอายุที่ไม่ได้ศึกษาภาคบังคับ)

กฎระเบียบของหมู่บ้านปางก๊ว

บ้านปางก๊ว หมู่ที่ 2 ตำบลวาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย โดยมติของที่ประชุมบ้านปางก๊ว นำโดยคณะกรรมการและประชาชนในหมู่บ้าน ได้ช่วยกันตั้งกฎระเบียบนี้ขึ้นมาตามความต้องการของชาวบ้าน เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2545 ดังนี้ว่า ด้วยสาเหตุคิดให้โทษ ให้ลงโทษผู้ค้าและผู้ค้าและผู้เสพกรณีถูกจับกุมและศาลตัดสินว่าด้วยความผิดให้ลงโทษผู้นั้นและครอบครัวดังนี้

- 1.ห้ามยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและเงินต่างๆ ของหมู่บ้าน
- 2.ห้ามหมอผีไปทำพิธีต่างๆ ในครอบครัวนั้น
- 3.ไม่ให้สิทธิได้รับบัตรสงเคราะห์ เบี้ยเลี้ยงคนชรา ทุนการศึกษาและเงินช่วยเหลือ
- 4.ห้ามกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิก อบต. รับรองสิทธิต่างๆ เช่นรับรองบุคคล บัตรหาย
- 5.ห้ามใช้น้ำประปาของหมู่บ้าน
- 6.เมื่อถูกจับห้ามคนในหมู่บ้านไปเยี่ยมและประกันตัว
- 7.ผู้เสพยาเสพติดถ้าคณะกรรมการหมู่บ้านให้เข้ากับการบำบัดรักษาให้นำของหมู่บ้าน ข้อที่ 1 ถึงข้อที่ 6 บังคับด้วย

การกระทำความผิดในหมู่บ้าน

- 1.ลักทรัพย์ ขโมยสิ่งของในหมู่บ้านให้ปรับ 5 เท่าของสิ่งขโมย

2.เมาสุรา ประพฤติตัวไม่เหมาะสมในหมู่บ้านให้ลงโทษ ตามความเห็นของคณะกรรมการและกฎของหมู่บ้าน

3.ผู้ปล่อยสัตว์เลี้ยง (สุกร) ทำความเสียหายต่อสิ่งของสาธารณะ โรงเรียนให้มาได้ตั้งแต่ วันที่ 7 เมษายน 2545 เป็นต้นไป

4.ขาดการเข้าร่วมการพัฒนาหมู่บ้านให้ปรับตามค่าแรงและลงรายวันประกาศใช้ ณ วันที่ 7 มีนาคม 2545 เป็นต้นไป

สภาพความเป็นอยู่และสุขอนามัย

บุคคลในหมู่บ้านปางก๊ว มีลักษณะสุขอนามัยดีพอควร มีบริเวณบ้านช่องสะอาด ยกเว้นหน้าฝน เนื่องจากฝนตกชุก มีห้องสุขาครบทุกหลังคาเรือน การเจ็บไข้ได้ป่วยของชาวบ้าน ก็เป็นโรคไข้หวัดตามฤดูกาลเท่านั้น เช่นเป็นไข้หวัดก็จะไปรักษาที่อนามัยตำบลห้วยชมพูบ้างเพราะใกล้กว่าโรงพยาบาลแม่สรวย หรือโรงพยาบาลประชานุเคราะห์เชียงราย และก็รักษาตามความเชื่อคือไปโรงพยาบาลด้วยและประกอบพิธีทางบ้านด้วย (กรณีที่ไม่ไปโรงพยาบาลแล้วอาการยังไม่ทุลง) ก็จะรักษาแบบไสยศาสตร์

นอกหมู่บ้าน

บริเวณที่ทำการเกษตร ไม่ได้เน้นเรื่องความสะอาดจึงมีปัญหาเรื่องสารเคมีตกค้าง และยังมีระบบป้องกันไฟฟ้าที่ยังไม่ดีพอ จึงทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับป่าต้นน้ำ โดยเฉพาะบริเวณคอกกาคผีและยังมีปัญหาที่เกี่ยวกับปล่อยสัตว์ไม่ถูกที่โดยมีเจ้าของวัวบางคนปล่อยวัวไปทางต้นน้ำและยังไปทำให้บนยอดคอกสกปรกไปด้วย คอกกาคผีนับจุดสำคัญอีกจุดหนึ่งของหมู่บ้านเพราะเป็นต้นน้ำที่ชาวบ้านที่คนต้องใช้ และคอกกาคผียังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติวิทยาของตำบลลาวาวิสตานที่หนึ่งด้วย เป็นโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลลาวา

สภาพปัญหาของชุมชน

ปัญหาที่พบเห็นในหมู่บ้านปางก๊ว นั้น ส่วนมากจะเป็นเรื่องผลผลิตทางการเกษตรไม่ดีทำให้มีผลกระทบกระเทือนกับปัจจัยอื่น แต่ก็พอที่จะสรุปมีปัญหาต่างๆ ดังนี้

1.ปัญหาความว่างงานมีประมาณ 20% จากจำนวนประชากรทั้งหมดส่วนมากจะเป็นวัยรุ่นที่เลือกงานทำกลายเป็นว่างงานโดยอัตโนมัติ

2.ปัญหาชาวบ้านไม่มีที่กินมีประมาณ 10% แต่ก็ไม่ได้เดือดร้อนนักเพราะมีรายได้ส่วนอื่นเข้ามาทดแทน อีกอย่างค่าครองชีพก็ไม่ได้สูงเกินไปนัก

3. ปัญหาเรื่องน้ำกินน้ำใช้ของชาวบ้าน หมู่บ้าน น้ำไม่พอเวลาบริโภคต้องดื่ม และน้ำหยดไหลบ่อบ น้ำที่ใช้ในการเกษตรไม่พอ

4. ปัญหาขาดยาเสพติด หมู่บ้านแห่งนี้เส้นทางผ่านด้านยาเสพติดในอดีตถือเป็นปัญหารุนแรง เพราะเป็นส่วนน้อยถ้าเทียบกับประชากรทั้งหมด ยาเสพติดคือยาบ้า

5. ปัญหาผลผลิตตกต่ำ เพราะชาวบ้านส่วนมากมีอาชีพทางการเกษตรไม่สามารถกำหนดทิศทางการตลาดเองได้ และมักนิยมปลูกพืชตามอย่างกัน เลยทำให้เกิดปัญหาสินค้าล้นตลาดขายไม่ได้ราคา

6. ปัญหาสุขภาพอนามัยและความยากจน ชาวบ้านยังไม่เข้าใจในการรักษาสุขภาพ โทษสิ่งที่ไม่เห็นตัวกระทำ และบางครั้งไม่มีความเชื่อในวิทยาการรักษาแบบใหม่ โดยเฉพาะเผ่าอาข่าและมูเซอร์รวมทั้งเผ่าเข้าบางส่วน ปัญหาความยากจนเกิดขึ้นเพราะไม่มีการคุมกำเนิด ทำให้มีลูกมาก

7. ปัญหาเรื่องไม่มีสัญชาติ 10 กว่าครอบครัว คิดเป็นจำนวน 30 คน แต่ก็ยังมีบัตรอยู่และปัญหานี้กำลังจะได้รับการแก้ไข

8. ปัญหาเรื่องหนี้สิน ก็มีบ้าง ถนนมีปัญหาหน้าฝนรถเข้าออกลำบาก

การแก้ไขปัญหเพื่อนำพาให้ชุมชนเข้มแข็ง

1. ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่นอิทธิบาท 4 เป็นต้นต้องพยายามปลูกฝังให้มากๆ เพราะชาวบ้านยังไม่เข้าใจในหลักธรรมที่จะนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ให้ยึดหลักธรรม “เศรษฐกิจ” ตามแนวพระราชดำริของพระเจ้าอยู่หัว เพื่อไม่ให้ชาวบ้านยึดติดในวัตถุนิยมมากเกินไป จนทำให้เสียศักดิ์ศรีความเห็นมนุษย์ โดยเฉพาะทำให้หันไปค้าสิ่งผิดกฎหมาย อันเป็นภัยต่อสังคมส่วนร่วม คือสอนให้เขาค้นหาความสุขที่แท้จริงให้พบ

ด้านจิตใจ

พุทธศาสนิกชนชนชาวบ้านปางก๊ว มีความเข้าใจในทางพระพุทธศาสนาพอสมควรเพียงแต่เวลา ในการประกอบกิจทางโลกรัดตัวเลยทำให้เวลาเข้าวัดฟังธรรมน้อย แต่ญาติโยมก็ไม่เคยทิ้งวัดทุกวันพระหรือวันที่ทางวัดขอความร่วมมือญาติโยมให้ความสำคัญ ให้ความร่วมมือดีมาก โดยเฉพาะเยาวชนชาวพุทธรุ่นแรกเข้มน รู้จักวิธีการปฏิบัติตนต่อพระรัตนตรัยความร่วมมือระหว่างพระและชาวบ้านเป็นไปด้วยบรรยากาศของชาวพุทธอย่างแท้จริง

ประวัติการตั้งอาศรม

ด้วยโครงการพระบัณฑิตอาสาพัฒนาชาวเขา (ธรรมจาริก) ได้เล็งเห็นความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยเฉพาะชุมชนบนพื้นที่สูง คณะกรรมการโครงการพระบัณฑิตอาสาพัฒนาชาวเขา ได้จัดส่งพระบัณฑิตอาสาฯ ไปเผยแผ่หลักธรรมในพระพุทธศาสนาแก่พี่น้องชาวเขานบนพื้นที่สูง ในจังหวัดภาคเหนือ 4 จังหวัด รวมแล้วมี 35 อาศรมด้วยกัน ดังนั้นเมื่อปี พ.ศ. 2545 ทางโครงการฯ จึงได้ให้ พระมหาทินภัทร จันทวโธ มาประจำที่อาศรมบ้านปางกิวซึ่งเป็นพี่น้องเผ่าเข้าและเงินช่วยเหลือซึ่งมีพื้นฐานในการนับถือบรรพบุรุษ

ในทางด้านศาสนานั้น ส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ จึงมีความเห็นพ้องกันในการจัดสร้างอาศรมขึ้นในหมู่บ้านปางกิว ในวันที่ 22 มิถุนายน 2545 คณะสงฆ์นำโดยพระมหาทินภัทร จันทวโธ และคณะศรัทธาชาวบ้านปางกิวจัดสร้างอาศรมขึ้น โดยใช้แรงงานศรัทธาของชาวบ้านและศรัทธาครูเป็นผู้บุกเบิกกำหนดพื้นที่ก่อสร้าง จึงเป็นอาศรมขึ้น โดยใช้แรงงานศรัทธาของชาวบ้านและศรัทธาครูเป็นผู้บุกเบิกกำหนดพื้นที่ก่อสร้าง จึงเป็นอาศรมมาจนถึงทุกวันนี้

ทำเนียบปฏิบัติงานพระบัณฑิตอาสาศรมบ้านปางกิว

- 1.พระมหาทินภัทร จันทวโธ พ.ศ. 2545-2548
- 2.พระประยูร สมาจาโร พ.ศ.2548- ปัจจุบัน

ตารางประชากรบ้านปางกิวและหมู่บ้านบริวาร

บ้าน	ครอบครัว	ศาสนา		ประชากร / คน					ผู้พิการในชุมชน		หมายเหตุ
		พุทธ	คริสต์	ชาย	หญิง	รวม	มีสัญชาติ	ไม่มีสัญชาติ			
ปางกิว	90	89	1	44	60	1,064	ทั้งหมด		2		
ปางอำนวยการ	20	12	8	28	22	50	30	20			
ปางชันใจ	2	2		5	4	9	ทั้งหมด				

ประเพณี 12 เดือนของชาติพันธุ์เย้า

เดือนเข้า	เดือนสากล	ประเพณี
เดือนสาม	มกราคม	ประเพณีขึ้นบ้านใหม่
เดือนสี่	กุมภาพันธ์	ประเพณีปีใหม่ ดุรยจิน เข้าลุยไฟ
เดือนห้า	มีนาคม	ประเพณี เข้าลุยไฟ เลี้ยงผีเจ้าที่ประจำหมู่บ้าน
เดือนหก	เมษายน	ประเพณีสงกรานต์
เดือนเจ็ด	พฤษภาคม	ประเพณีกรรมลม
เดือนแปด	มิถุนายน	ฤดูกาลปลูกข้าว
เดือนเก้า	กรกฎาคม	ฤดูกาลทำไร่
เดือนสิบ	สิงหาคม	ประเพณีกรรมนก
เดือนสิบเอ็ด	กันยายน	ประเพณีกรรมหนู
เดือนสิบสอง	ตุลาคม	ออกพรรษา
เดือนอ้าย	พฤศจิกายน	ประเพณีฤดูเก็บเกี่ยว
เดือนยี่	ธันวาคม	ประเพณีฤดูเก็บเกี่ยว

ภาพกิจกรรมในพื้นที่บ้านปางก๊ว

ภาพกิจกรรมที่ 1 เด็กๆ แสดงละครสะท้อนปัญหาชุมชน

ภาพกิจกรรมที่ 2 ชาวบ้านชมการแสดงของเด็กๆ

ภาพกิจกรรมที่ 3 เด็กๆ เข้าร่วมตรุษจีน

ภาพกิจกรรมที่ 4 ผู้นำชุมชนร่วมเดินรำในประเพณีตรุษจีน

ภาพกิจกรรมที่ 5 เด็กๆ วาดแผนที่ชุมชน เพื่อไปเยี่ยมผู้สูงอายุ และคนป่วย

ภาพกิจกรรมที่ 6 ประชุมประจำเดือน สรุปลานจัดประเพณีตรุษจีน

2. บริบทของพื้นที่ : บ้านห้วยล้านลือช อ.ห้วยชมภู อําเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลทั่วไปของชุมชน

ลือช มีตำนานเล่าคล้ายๆ กับชนเผ่าหลายๆ เผ่าในเอเชียอาคเนย์ถึงน้ำท่วมโลกครั้งใหญ่ ซึ่งมีผู้รอดชีวิตอยู่เพียงหญิงหนึ่งชายหนึ่งซึ่งเป็นพี่น้องกัน เพราะได้อาศัยโดยสารอยู่ในน้ำเต้าใบมัทรีมา พอน้ำแห้งออกมาตามหาใครก็ไม่พบ จึงประจักษ์ใจว่าตนเป็นหญิงชายคู่สุดท้ายในโลก ซึ่งถ้าไม่สืบเผ่ามนุษย์ชาติก็ต้องเป็นอันสูญพันธุ์สิ้นอนาคต แต่ก็ตะจิตตะขงใจในการเป็นพี่น้อง เป็นกำลังจึงต้องเสี่ยงทายฟังความเห็นของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย เห็นมีไม้ไผ่อยู่บนยอดเขาจึงจับตัวครกกับลูกไม้แยกกันเห็นให้กลงจากเขาคนละฟาก ไม้เจ้ากรรมพอจะถึงตีนก็ไม่ยอมหยุดนิ่ง อุดสาห์กลิ้งอ้อมตีนเขาไปรวมกันเข้ารูปเดิมอย่างคิบดี ไม่ว่าจะลองเสี่ยงทายด้วยอะไรก็ได้ผลแบบนี้ทั้งนั้น พี่ชายน้องสาวเห็นว่าพระเจ้ายินยอมพร้อมใจให้สืบพันธุ์แน่ ๆ จึงตั้งหน้าตั้งตาผลิต ทั้งลูกชายทั้งลูกสาวซึ่งจับคู่กันเป็นต้นเผ่า

ความหมายคำว่าลือช

ลือชได้ชื่อว่าเป็นเผ่าที่แต่งกายสีสันสดใส และหลากหลายที่สุดในบรรดาชาวเขาทั้งหมด ความกล้าในการตัดสินใจ และความเป็นอิสระชนสะท้อนออกมาให้เห็น จากการใช้สีตัดกันอย่างรุนแรงในการเครื่องแต่งกาย คนอื่นเรียกว่าลือช แต่เรียกตนเองว่า “ลือชู” (คำว่า “ลือ” มาจาก “อีหลี” แปลว่า จาริต ประเพณีหรือวัฒนธรรม “ชู” แปลว่า “คน”) มีความหมายว่ากลุ่มชนที่มีขนบธรรมเนียม จาริตประเพณี และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง หากมองในแง่วัฒนธรรมและบุคลิกภาพแล้ว อาจกล่าวได้ว่าชาวลือชเป็นกลุ่มชนที่รักอิสระ มีระบบจัดการความสัมพันธ์ทางสังคมที่ยืดหยุ่น เป็นนักจัดการที่มีประสิทธิภาพ จะไม่ยอมรับสิ่งใหม่โดยไม่ผ่านการเลือกสรร และจะไม่ปฏิเสธวัฒนธรรมที่แตกต่างโดยไม่แยกแยะ ด้วยเหตุนี้เองทำให้ชาวลือชมีศักยภาพในการปรับตัวเข้ากับเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี

ความเป็นมา

ลือช หมายถึง ผู้ใฝ่รู้แห่งชีวิต มีภาษาพูดในกลุ่มหมี (โลโล) ตระกูลธิเบต-พม่า 30% เป็นภาษาจีนฮ่อ ต้นกำเนิดของลือชอยู่ที่ต้นน้ำสาละวิน และแม่น้ำโขงทางตอนเหนือของธิเบต และทางตะวันตกเฉียงเหนือ ของมณฑลยูนนาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ชาวลือชได้อพยพเข้าสู่เขตประเทศไทย เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2464 กลุ่มแรกมี 4 ครอบครัว มาตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนครั้งแรกอยู่ที่บ้านห้วยล้าน อําเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ต่อมาอีก 15 ครอบครัวอพยพตามมาด้วยในปีเดียวกัน ลือชไม่มีภาษาเขียนของตนเอง แต่สำหรับลือชที่นับถือเป็นคริสเตียน กลุ่มมิชชันนารีได้ใช้อักษรโรมัน

มาดัดแปลงเป็นภาษาเขียนของชนเผ่าลีซู อยู่ได้โดยประมาณ 5-6 ปี ก็มีการแยกกลุ่มไปอยู่หมู่บ้าน คอยช้าง ทำมาหากินอยู่แถบ ตำบลลาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ลีซู แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ ลีซูตาย กับลีซูดำ ชาวลีซูที่อยู่ในประเทศไทยเกือบทั้งหมดเป็นลีซู ตาย ส่วนลีซูดำ จะอยู่ในประเทศจีน พม่า อินเดีย และไทย ในประเทศไทยมีชุมชนลีซูอาศัยอยู่ 9 จังหวัด คือ เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน พะเยา ดาก กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ สุโขทัย และลำปาง ตระกูลดั้งเดิมของชาวลีซูเดิมมี 6 กลุ่ม คือ น้ำผึ้ง (เบียซือวี) ไม้ (ซือผ่า) ปลา (จัวผ่า) หมี่ แมลงข้าว สาลี และกล้วยง ตระกูลน้ำผึ้งใหญ่ที่สุด แยกออกเป็นอีก 3 กลุ่มย่อย มีอยู่ 9 สายตระกูล จากการ แต่งงานข้ามเผ่ากับชาวจีนฮ่อ เช่น ลี ย่าง ว่าง เฮยา วู เขา โฮ จู และจ้าง ในกลุ่มนี้ ย่าง และลีเป็นกลุ่ม ใหญ่ที่สุด ชาวลีซูนับถือบรรพบุรุษและบูชาเทพเจ้า โดยมีผู้นำสองคน คือ ผู้นำทางด้านวัฒนธรรม (มือหม้อพะ) และ ผู้ประกอบพิธีกรรม (หนี่พะ)

องค์กรชาวบ้านของลีซูในอดีต และในปัจจุบัน

1. หม่าทูว์ ตำแหน่งนี้จะถูกคัดเลือกและแต่งตั้งโดยชาวบ้าน (ผู้นำชุมชน)
2. มือหม้อพะ ตำแหน่งนี้จะถูกกำหนดหรือแต่งตั้งโดย (ผู้นำด้านพิธีกรรม) "อาปาโหม่" ต้องผ่านตามพิธี 3. เติงทายก่อนและแต่ละชุมชนมีมือหม้อได้เพียงคนเดียว ทำหน้าที่ด้าน พิธีกรรม และเป็นตัวกลาง

ระหว่างเทพพิทักษ์ในหมู่บ้าน และทำหน้าที่ประกาศในวันสำคัญ ๆ

4. หนี่พะ เป็นบุค (หมอผี)คนที่คัดเลือก และกำหนด โดยวิญญูณบรรพบุรุษของตระกูล ทำหน้าที่เชื่อม โยงระหว่าง โลกมนุษย์กับ โลกของผี
5. โซโหม่วโซตี บุคคนที่มียู และเป็นทีเคารพนับถือของลูกบ้าน (ผู้อาวุโส)

ในปัจจุบัน

1. หม่าทูว์ เป็นผู้ใหญ่บ้านทางการ (ผู้นำชุมชน)
2. มือหม้อพะ ตำแหน่งการถูกแต่งตั้งยังเหมือนเดิม (นำด้านพิธีกรรมผู้)
3. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 1-2 คน โดยเป็นผู้แต่งตั้ง "หม่าทูว์"
4. อบต ทางการชุมชนเป็นผู้แต่งตั้ง ทำหน้าที่บริหารหมู่บ้าน และคิงบประมาณ
5. คณะกรรมการในหมู่บ้าน
6. ที่ปรึกษา โซโหม่วโซตี (ผู้อาวุโส)
7. หนี่พะ ทำหน้าที่พิธีกรรมต่าง ๆ (หมอผี)

สำหรับองค์กรชาวบ้านลี้ชู (องค์กรชนเผ่า) ในอดีตนั้นไม่ค่อยชัด แต่จะเด่นในการรวมกลุ่มเครือญาติในตระกูลเดียวกัน ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรระหว่างชุมชนลี้ชู มีบทบาทมากในสังคมลี้ชูในอดีต ในปัจจุบันกลุ่มเครือญาติยังคงมีการรวมกลุ่มที่ทำพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งเครือญาติ

ประชากร กลุ่มชาติพันธุ์ และจำนวน ครัวเรือน

ชุมชนบ้านห้วยसानลือชอ ตั้งอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีประชากรอาศัยอยู่ 3 ชาติพันธุ์ 545 คน 125 ครัวเรือน 3 ศาสนา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กลุ่มชาติพันธุ์	จำนวนประชากร			จำนวนครัวเรือน	ศาสนาที่นับถือ
	ชาย	หญิง	รวม		
ลี้ชู	194คน	207คน	451คน	103 ครอบครัว	พุทธศั 386 คน
อาข่า	39 คน	45 คน	84 คน	20 ครอบครัว	คริสต์ 117 คน
จีนฮ่อ	7 คน	3 คน	10 คน	2 ครอบครัว	พุทธศาสนา 43 คน

วิถีชีวิต อาชีพ อาหาร ป่า สมุนไพร

การดำรงชีวิตของชาวบ้านในชุมชนบ้านห้วยसानลือชอ ส่วนใหญ่ดำรงชีวิตกันอย่างเรียบง่ายอาศัยธรรมชาติเป็นหลักในการดำรงชีวิต และมีความเชื่อทางศาสนาในเรื่องผีบรรพบุรุษ และมีประเพณีที่มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องผีตลอดปี แต่ประเพณีที่เป็นจุดเด่นของชุมชนก็คือประเพณี “กู่เข้วะ” (ตรุษจีนปีใหม่) อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม ปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น กาแฟ มะระหวาน มะเขือเทศ ลิ้นจี่ และปลูกพืชสำหรับบริโภคจำพวกผักต่างๆ ส่วนเรื่องอาหารการบริโภคชาวบ้านกินอยู่อย่างเรียบง่ายอาศัยอาหารจากธรรมชาติป่าบ้าง ปลูกเองบ้าง และเลี้ยงไก่ หมู ไข่เป็นอาหาร ชุมชนบ้านห้วยसानลือชอมีพื้นที่เป็นป่าชุมชนเป็นป่าต้นน้ำเป็นแหล่งอาหาร และเป็นแห่งสมุนไพรที่ชาวบ้านร่วมกันรักษาอนุรักษ์จำนวน 2,000 ไร่

ประเพณี 12 เดือนของชาติพันธุ์ลีซอ

เดือนลีซอ	เดือนสากล	ประเพณี
กู่เซ้าอะบ๊า	ช่วงระหว่างเดือน มกราคม – กุมภาพันธ์	กู่เซ้าอะ (ปีใหม่ของจีน) ทุกคนในชุมชน ร่วมกัน
อู่ยบ๊า	ช่วงระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ – มีนาคม	เลี้ยงผีศาลเจ้า ทุกคนในชุมชนร่วมกัน
ซ้า	ช่วงระหว่างเดือน มีนาคม - เมษายน	เลี้ยงผีบรรพบุรุษ
ลีซ้า	ช่วงระหว่างเดือน เมษายน – พฤษภาคม	-
งัวซ้า	ช่วงระหว่างเดือน พฤษภาคม - มิถุนายน	เลี้ยงผีศาลเจ้า เพื่อบอกกล่าวถึงฤดูกาล เพาะปลูก ทุกคนในชุมชนร่วมกัน
โงะซ้า	ช่วงระหว่างเดือน มิถุนายน - กรกฎาคม	
ซังซ้า	ช่วงระหว่างเดือน กรกฎาคม - สิงหาคม	
แฮซ้า	ช่วงระหว่างเดือน สิงหาคม - กันยายน	กินข้าวโพดใหม่
กู่ซ้า	ช่วงระหว่างเดือน กันยายน - ตุลาคม	
ซังซ้า	ช่วงระหว่างเดือน ตุลาคม - พฤศจิกายน	
ซังซ้า	ช่วงระหว่างเดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม	เลี้ยงผีศาลเจ้า เพื่อบอกคุณที่ดูแลพืชผล และกินข้าวใหม่
ยี่ซ้า	ช่วงระหว่างเดือน ธันวาคม – มกราคม	-

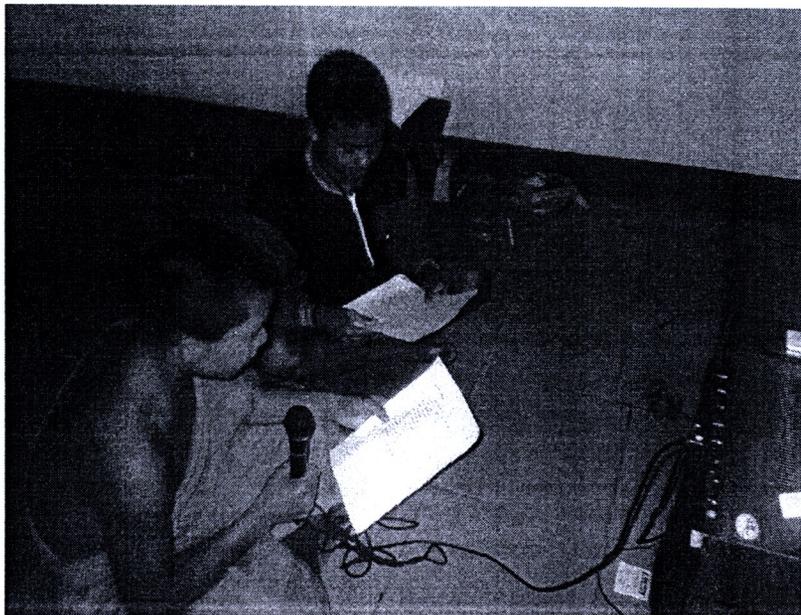
ภาพกิจกรรมบ้านห้วยसानลิซอ

ภาพกิจกรรมที่ 1 เก็บข้อมูล ณ บ้านปู่จาน

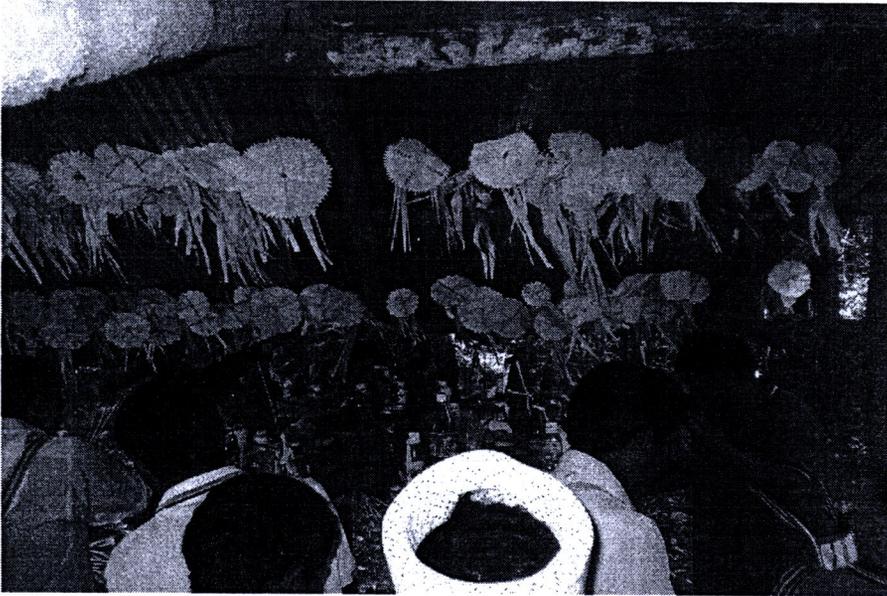
ภาพกิจกรรมที่ 2 เก็บข้อมูล ณ บ้านปู่จาน

ภาพกิจกรรมที่ 3 สามเณรและแกนนำเยาวชนกำลังคืนข้อมูลชุมชนทางเสียงตามสาย

ภาพกิจกรรมที่ 4 พระบัณฑิตอาสา ร่วมทำพิธีกับปราชญ์ชาวบ้าน

ภาพกิจกรรมที่ 5 ชาวบ้านร่วมกันทำพิธีที่ศาลเจ้า

ภาพกิจกรรมที่ 6 ประชุมเพื่อสรุปบทเรียนจากการจัดประเพณี กู๋แซะ

3. บริบทของพื้นที่ : บ้านถ้ำจ๊อบ ต.หนองบัว อําเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมาของบ้านถ้ำจ๊อบ

การก่อตั้งหมู่บ้านถ้ำจ๊อบนั้น ได้มีชาติพันธุ์ม้ง ได้เข้ามาอาศัยก่อนชาติพันธุ์จีนยูนนาน และไทยใหญ่ ที่อพยพมาจากรัฐฉาน ประเทศพม่า(ไตใหญ่)ได้ตั้งเป็นถิ่นฐานใน

การอาศัยอยู่บนพื้นที่สูงหมู่บ้านถ้ำจ๊อบ ทำการเพาะปลูกฝิ่นและกัญชาเป็นอาชีพหลัก หลังจากจีนยุคนาน อพยพมาจากภาคใต้ของจีน พม่า(รัฐฉาน)และสิบสองปันนาพร้อมกองทัพได้เข้ามาจับไล่ชาติพันธุ์ม้ง ออกจากพื้นที่พร้อมทั้งจับไล่กองคาราวานวัวแดงที่อาศัยเป็นชนกลุ่มน้อยออกจากพื้นที่ จากนั้นมาได้มีการปะทะสงครามกันในบริเวณชนกลุ่มน้อยกองทหารของจีนยุคนาน ได้อพยพมาอยู่รวมกันที่หมู่บ้านถ้ำจ๊อบซึ่งเป็นหมู่บ้านแรกที่มีชาติพันธุ์จีนยุคนาน ไทยใหญ่ที่อพยพเข้ามาเป็นหมู่บ้านแรก เมื่อประชากรเพิ่มขึ้น ได้ขยายห้อมบ้านอีก คือ หมู่บ้านผาแดง ซึ่งปัจจุบันเป็นหมู่บ้านที่มีชาติพันธุ์ไทยใหญ่อยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อสองห้อมบ้านมีประชากรเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ก็ได้ขยายห้อมอีก คือ บ้านสินชัย ซึ่งปัจจุบันได้มีทั้งชาติพันธุ์จีนยุคนาน และไทยใหญ่ได้อาศัยมาอยู่จนทุกวันนี้

จากอดีต ถ้ำจ๊อบ เป็นฐานทัพอดีตทหารจีนคณะชาติ “ผู้บังคับบัญชาของพ่อชื่อหลิวเหวินฮ้วน ซึ่งมีสมญานามว่า “นายพลลิ” มีภูมิลำเนาเป็นชาวจังหวัดฉงต๋ียน นครนานกิง อดีตเมืองหลวง) (ของจีน ช่วงต้นราชวงศ์หมิงบรรพชนได้ติดตามท่านมู่อิ่งเดินทัพมาทางใต้ ลงหลักปักฐานที่หมู่บ้านเยอสูยถึง อำเภอเจิ้งคัง (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอหยงเต๋อมณฑลยูนนาน (สมัยญี่ปุ่นเข้ารุกรานจีน ท่านนายพลลิได้มีส่วนร่วมในการต่อต้านญี่ปุ่น เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์ได้ปฏิวัติ และเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในประเทศจีน ขณะนั้น นายพลลิ ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บัญชาการกองกำลังป้องกัน “อำเภอเจิ้งคัง” โดยขึ้นตรงต่อผู้ว่าราชการมณฑลยูนนาน คือ ท่านผู้ว่า “หลูฮั่น” เมื่อเห็นว่าสถานการณ์ไม่ดีจึงได้พาทหารและอาสาสมัครประมาณพันกว่าคนออกเดินทาง ไปตั้งหลักอยู่แถวชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน คือ ประเทศพม่า ซึ่งมีชายแดนติดกับมณฑลยูนนานของประเทศจีน แรกเริ่มเดินทัพจากอำเภอเจิ้งคัง อยู่ที่หม่าหลี่ป้าหรือโกกังก์ประเทศพม่า ได้ระยะหนึ่ง นายพลลิได้พากองกำลังมุ่งหน้าไปที่ “เมืองสาต” ในเขตเชียงตุงประเทศพม่า เหตุที่กองกำลังต่างๆ ไม่ว่าจะเป็ กงทัพหรือกองกำลังอาสาต่างมุ่งหน้าเดินทางไปเมืองสาต หลังจากที่ตั้งอยู่กันอย่างกระจัดกระจายด้วยเหตุผลและหัวใจเดียวกันคือการกู้ชาติ ทำไมต้องเป็นเมืองสาตเพราะที่แห่งนี้เป็ศูนย์กลางของเหล่าทหารรัฐบาล ก๊กมินตั๋ง (KMT) กลุ่มทหารชาวยูนนาน โดยมี “นายพลหลิวหมิง” เป็นผู้นำที่มีเชื้อสายยูนนาน ท่านเป็นเพื่อนของนายพล แม็คอาเธอร์ แห่งกองทัพสหรัฐอเมริกา สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ท่านเป็นผู้บังคับบัญชาของนายพลลิเหวินฮ้วน แห่งถ้ำจ๊อบ อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ และนายพลต้วนซีเหวิน แห่งคอยแม่สลอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ในเวลานั้นนายพลหลิวหมิง เป็นศูนย์กลางที่สำคัญยิ่งในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะทางด้านจิตใจและกำลังใจของทหาร กลุ่มชาวยูนนานทุกคนมีกำลังใจที่ดีมาก ทุกอย่างดำเนินไปด้วยดีแต่ต้องสะดุดหยุดลง เพราะนายพลหลิวหมิงถูกกลั่นแกล้งจากทหารสายอื่น ท่านถูกรายงานไปได้หวั่น ในที่สุดถูกเรียกตัวกลับได้หวั่นและถูกกักบริเวณภายในบ้านพักจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต ท่านนายพลหลิวหมิงถูกเรียกตัว

กลับได้วันแล้ว ทางรัฐบาลก็กมิตั้ง ชาติจีนคอม)KMT) ได้ส่ง “นายพลหลิวหยุนหลิง” มาแทน ท่านไม่ได้เป็นคนเชื้อสายชุนนานนายพลหลิวหยุนหลิง ได้จัดกระบวนการครั้งใหญ่อีกครั้ง โดยให้ กองพลที่ 13 บังคับบัญชาโดย นายพลหลีเหวินฮ้วน และกองพลที่ (นายพลหลี)14 บังคับบัญชาโดย นายพลหลิวเซ่าทัง ให้ทั้งสองกองพันมารวมกันเป็น กองทัพที่ 3 ให้นายพลหลีเหวินฮ้วน รับตำแหน่ง แม่ทัพ นายพลหลิวเซ่าทัง รับตำแหน่งรองแม่ทัพที่หนึ่ง ตั้งแต่ออกจากจีนมีการสู้รบมาโดยตลอดที่ เมืองสาตินี้เองที่เกิดการสู้รบครั้งใหญ่ ระหว่างกองกำลังทหารกมิตั้ง และกองกำลังทหารพม่า จากการปะทะด้วยกำลังทั้งสองฝ่ายได้ลุกลามเป็นปัญหาระหว่างประเทศ โดยมีรัฐบาลจีนของพรรค คอมมิวนิสต์ให้การสนับสนุนได้ทำหนังสือร้องเรียนไปสหประชาชาติ ทางสหประชาชาติได้ตั้ง ตัวแทนฝ่ายต่างๆ เข้ามาแก้ปัญหาตัวแทนมาจากไต้หวัน (ในฐานะเป็นประเทศแม่กองกำลังกมิตั้งประเทศพม่า ประเทศสหรัฐอเมริกา (และตัวแทนจากประเทศไทย ตัวแทนฝ่ายไทย คือ พล เอกชาติชาย ชุณหะวัณ อธิบดีนายกรัฐมนตรื ผลของการประชุม คือ ทุกฝ่ายตกลงให้อพยพกลุ่มกมิตั้ง หมายถึงทหารและพลเรือนพลัดถิ่นให้เดินทางกลับไปประเทศแม่ของตน คือ ไต้หวัน ที่ ประธานาธิบดีเจียง ไคเช็ค ซึ่งเป็นผู้นำพรรคกมิตั้ง ถอยร่นหนีไปตั้งถิ่นฐาน (ค .ศ.1953) การ อพยพครั้งที่ 1 จัดโดยองค์การสหประชาชาติ เส้นทางผ่านท่าซีเหล็ก (ติดกับอำเภอแม่สายของไทย (ให้อพยพเดินทางมาขึ้นเครื่องบินที่จังหวัดลำปาง การอพยพครั้งนั้นมีประมาณ 8,000 คน .ศ.ค) 1961) การอพยพครั้งที่ 2 การอพยพไปจากที่ต่างๆ 3 แห่ง คือ จากจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และ ประเทศลาว ผู้อพยพทั้งหมดเดินทางไปรวมกันที่ “หลวงน้ำทา” ประเทศลาว จำนวนผู้อพยพ ทั้งหมดกว่า 10,000 คน การอพยพครั้งนี้รัฐบาลกมิตั้งจากไต้หวัน ได้จัดเครื่องบินมารับเอง ก่อนที่จะมีการอพยพไปไต้หวันนั้นทหารกมิตั้งที่ชายแดนไทย พม่า และลาว แบ่งออกเป็น 5 กองทัพ เมื่ออพยพกลับไต้หวันทั้งสองครั้งสิ้นสุดลง กองทัพที่ 1,2,4 ได้อพยพกลับไต้หวัน ส่วน กองทัพที่เหลือ คือ กองทัพที่ 3 นำโดย นายพลหลี เหวินฮ้วน หรือนายพลหลี เป็นชื่อเรียกของทหาร ราชการไทย ซึ่งอดีตกองบัญชาการและบ้านพักของท่านยังคงมีอยู่ที่ถ้ำจ๊อบ อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ท่านได้เสียชีวิตเมื่อปี ค.ศ.2000 ส่วนกองทัพที่ 5 นำโดย นายพล ด้วนซีเหวิน หรือ นายพลด้วน ท่านได้เสียชีวิตเมื่อปี ค.ศ.1981 กองกำลังของกองทัพที่ 3 และ 5 บางส่วนได้อพยพไป ไต้หวัน และกองกำลังอีกส่วนหนึ่งไว้เพื่อรอวันกลับประเทศจีน สุดท้ายพรรครัฐบาลกมิตั้ง ได้ทั้ง ทั้งสองนายพล (นายพลด้วน นายพลหลี และกองทัพที่ (3 กองทัพที่ 5 อย่างสิ้นเชิง ปล่อยให้ทั้งสอง นายพลต้องต่อสู้ และทำทุกวิถีทางหาเลี้ยงทหารทั้งกองทัพรวมทั้งครอบครัวของทหาร ผู้ได้บังคับบัญชาเพื่อความอยู่รอด ต้องหาแผ่นดิน หาประเทศใหม่ เพื่อลูกน้องได้บังคับบัญชาและ ครอบครัว ประมาณปี พ .ศ.2503 – 2504 (ค .ศ.1960) ชายแดนไทย – ลาว ด้านอำเภอเชียงของและ อำเภอเชียงคำ มีผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ แทรกซึมและ ได้จัดชนกลุ่มน้อยเผ่าม้งเป็นหมวดเป็นหมู่

ขึ้นในเขตคอยผาหม่น และคอยยาว อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จุดประสงค์เพื่อต่อต้านรัฐบาลไทย เมื่อเหตุการณ์เป็นเช่นนี้ คณะรัฐบาลโดยการนำของ “จอมพลถนอม กิตติขจร” หลังจากตกลงกันเป็นการภายในจึงสั่งการอย่างลับๆ ให้นายพลตี จัดกำลังพันกว่านายเคลื่อนไปประจำยังคอยผาหม่นขัดขวางการกระทำของชนเผ่าม้ง เมื่อกำลังของนายพลตีไปถึงไม่นานก็สามารถระงับเหตุการณ์ครั้งนั้นได้ ต่อมานายพลตีได้โยกย้ายทหารส่วนใหญ่ไปยังบ้านถ้ำง้อบ ขณะนั้นขึ้นกับอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ แต่ยังคงเหลือทหารประมาณ 500 นาย ไว้ที่คอยผาหม่น ทางฝ่ายผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ เมื่อรู้ว่ากำลังทหารของนายพลตี ส่วนใหญ่ย้ายออกไปแล้วจึงเริ่มก่อการไม่สงบขึ้นอีก นายพลตีได้จัดกำลังทหารประมาณกว่า 200 นาย เข้าไปร่วมกับทหารลาวซึ่งขณะนั้น “รัฐบาล ท้าวภูมิ หน่อสวรรค์” เป็นผู้นำเข้ากวาดล้างฐานใหญ่ของคอมมิวนิสต์ลาวที่ไชยบุรี หลังจากนั้นคอยผาหม่นได้สงบไปหลายปี ประมาณปี พ.ศ.2510 (ค.ศ.1967) คอยผาหม่นได้มีคอมมิวนิสต์สากลให้การสนับสนุนพยายามก่อกวนและสร้างความเข้าใจผิดระหว่างรัฐบาลไทยกับทหารของนายพลตี เช่น นำผู้ใหญ่มบ้าน และคนของทางราชการอีกหลายคนโดยเอาเครื่องแบบทหารของทหารนายพลตีไปวางไว้ที่ไม่ว่าห่างไกลจากศพ ทางการจึงบังคับให้กองกำลังของนายพลตีให้ออกจากคอยผาหม่นทั้งหมด ให้ย้ายไปที่ถ้ำง้อบ เมื่อนายพลตีย้ายทหารออกจากพื้นที่หมดแล้ว จากนั้นประมาณ 3 เดือน คอมมิวนิสต์สากลได้สมทบและช่วยผู้ก่อการร้ายฝ่ายไทย บุกรุกเข้ายึดคอยผาหม่น พร้อมทั้งส่งอาวุธจำนวนมากผ่านประเทศลาวเข้ามาฝึกรบชนชาวเผ่าม้ง เพื่อให้เป็นกำลังสำคัญในการก่อกวนทหารไทยโดยเข้าจู่โจมเจ้าหน้าที่ตำรวจ ลอบทำลายรถโดยสาร และทรัพย์สินของชาวบ้าน กระทั่งทำกลอุบายเข้ามอบตัวต่อทางการเพื่อหลอกล่อให้เจ้าหน้าที่ขึ้นผู้ใหญ่มเพื่อไปสังหาร เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย ผู้กำกับตำรวจและเสนารธิการกองทัพบกภาคที่ 3 ต่อมาพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ รองเสนารธิการใหญ่ของกองบัญชาการทหารสูงสุดในขณะนั้น ได้ตกลงกับนายพลตี และนายพลด้วน ให้จัดกำลังทหารประมาณพันกว่านายร่วมกับทางราชการกวาดล้างผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ที่คอยผาหม่น คอยหลวง ได้เป็นผลสำเร็จ เมื่อทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถฯ เสด็จ พระราชดำเนินถึงอำเภอเชียงของ เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ.1971 พระราชทานวโรกาสให้นายพลด้วน และนายพลตีเข้าเฝ้าเป็นการส่วนพระองค์ มีกระแสรับสั่งชมเชยนายพลทั้งสองในการกวาดล้างผู้ก่อการร้ายได้สำเร็จ และนายพลตีได้ถวายหินที่ระลึกซึ่งเป็นหินจากคอยผาหม่น คอยผาตั้ง เพื่อแสดงว่าพื้นที่ดังกล่าวได้กลับคืนเป็นของปวงชนชาวไทยแล้วโดยสมบูรณ์ หลังจากการสู้รบยุติลง รัฐบาลให้ทหารของนายพลตีบางส่วนคงไว้ที่คอยผาตั้งเพื่อทำหน้าที่เฝ้ารักษาเขตชายแดนบริเวณนี้อีกส่วนหนึ่งให้กลับฐานเดิม คือ ถ้ำง้อบ และบ้านอรุ โนทัย จังหวัดเชียงใหม่ ปัจจุบันหมู่บ้านคอยผาตั้งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่ง โดยเฉพาะช่วงฤดูหนาว อยู่ในอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ณ

สมรภูมิกครั้งนั้นเป็นจุดเริ่มต้นของการได้รับการโอนสัญชาติเป็นคนไทย โดยทางการรัฐบาลไทยได้เห็นการทำสงครามอย่างกล้าหาญ เสียสละเพื่อปกป้องแผ่นดินไทย จึงได้กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงทราบและได้พระมหากรุณาธิคุณให้สัญชาติไทยแก่อดีตทหารจีน คณะชาติก๊กมินตั๋งและครอบครัว เป็นการสิ้นสุดชีวิตที่เร่ร่อนไร้สัญชาติ ไร้แผ่นดินอันยาวนาน สมรภูมิเขาค้อ เขาหญ้าที่ จังหวัดเพชรบูรณ์ พ.ศ.2525 (ค.ศ.1982) เขาค้อ เขาหญ้า เป็นแหล่งสะสมกำลังของผู้ก่อการร้าย คอมมิวนิสต์แหล่งสุดท้ายที่ใหญ่ที่สุดที่ยังคงเหลืออยู่ในสมัยของท่านพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้ติดต่อให้กองทัพที่ 3 ของนายพลลี และกองทัพที่ 5 ของนายพลด้วน ส่งกำลังทหารรวม 400 นาย ร่วมกองกำลังของทางราชการเข้าปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ เป็นการกวาดล้างผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยให้หมดไป ซึ่งเป็นสิ่งที่พวกเราอดีตทหารจีนคณะชาติก๊กมินตั๋ง พร้อมทั้งลูกหลานรู้สึกภาคภูมิใจและเป็นเกียรติอย่างสูง ที่ได้มีโอกาสที่ได้ปกป้องประเทศชาติอีกครั้ง กองกำลังของ “นายพล ลีเหวินฮ้วน” นอกจากประจำที่ถ้ำจ๊อบ อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นที่ตั้งกองบัญชาการ ท่านมีหมู่บ้านบริวารอีก 40 กว่าหมู่บ้านที่อยู่ในความดูแล และตามชายแดน 3 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน ซึ่งส่วนมากเป็นชาวจีนยูนนาน ปัจจุบันได้มีการ โอนสัญชาติเป็นชาวไทยเชื้อสายยูนนาน อาศัยอยู่ตามชายแดน อำเภอเวียงแหง อำเภอเชียงดาว อำเภอไชยปราการ อำเภอฝาง และอำเภอแม่ฮาย จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนจังหวัดเชียงราย มี อำเภอเวียงแก่น อำเภอเชียงของ อำเภอแม่สรวย อำเภอแม่สาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีบ้านแม่ฮอ อำเภอเมือง ลูกหลานอดีตทหารจีนคณะชาติก๊กมินตั๋งและครอบครัวมีชีวิตอยู่ได้ ทุกวันนี้ก็ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และบรมวงศ์ศานุวงศ์ทุกพระองค์แห่งราชวงศ์จักรี และความเมตตาจากรัฐบาลไทย ตลอดจนได้รับความเห็นอกเห็นใจจากประชาชนชาวไทยที่เอื้อเฟื้อ และอนุเคราะห์ให้ที่อยู่ที่ทำมาหากินเพื่อยังชีพบนแผ่นดินไทยมาเป็นเวลากว่า 60 ปี ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

สภาพชุมชนหมู่บ้านถ้ำจ๊อบ

6หมู่บ้านถ้ำจ๊อบ หมู่ที่ ตำบลหนองบัว อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ แรกเริ่มการปลูกบ้านเรือนของชาวบ้านได้สร้างบ้านเรือนเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ และชาวบ้านอยู่ร่วมกันทั้ง 4 ชาติพันธุ์รวมกันจึงเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ โดยเริ่มจากชาติพันธุ์ จีนยูนนาน ไทยใหญ่ มูเซอและอาข่า ดังนั้นหมู่บ้านถ้ำจ๊อบจึงมีกลุ่มชนที่หลากหลายทางชาติพันธุ์ และหลายศาสนาความเชื่อประกอบไปด้วยศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และลัทธิความเชื่อผีดั้งเดิม ชาติพันธุ์มูเซอและอาข่าจะนับถือศาสนาคริสต์จะเข้าโบสถ์ทุกวันอาทิตย์ แต่จะมีชาติพันธุ์จีนยูนนาน และไทยใหญ่ ที่นับถือ

พระพุทธศาสนาและศาสนาผีลัทธิดั้งเดิม โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ไทยใหญ่และจีนยูนนาน มีความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนามาตั้งแต่อดีต โดยเฉพาะประเพณีในทางพุทธศาสนาที่ได้กระทำกันมาแต่อดีตกาล และยังมีเชื่อที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์จีนยูนนาน และไทยใหญ่ที่มุ่งเน้นในการทำบุญ ถือเป็นการตอบแทนบุญคุณของบรรพบุรุษที่ล่วงลับ และเป็นการบูชาคุณของพระพุทธเจ้า นอกจากนี้ก็จะมีพิธีกรรมทางศาสนาที่สำคัญและปฏิบัติกัน เช่น ไหว้พระจันทร์ เทศกาลตรุษจีน ส่วนสำหรับไทยใหญ่ ปอยเตียน เทศกาลลอยขี้เป็งรำลึก (ประเพณีออกพรรษา) และข (กระถางมูเซอ กินข้าวใหม่ ตลอดทั้งเทศกาลวันสำคัญวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น เทศกาลเข้าพรรษา อาสาฬหบูชา วันมาฆบูชา วิสาขบูชา และสืบชะตา เป็นต้น

ลักษณะที่ตั้งของบ้านถ้ำจ๊อบค่อนข้างแบ่งแยกออกจากกัน ในหมู่บ้านถ้ำจ๊อบจะอยู่กันแบบกลุ่มชาติพันธุ์เป็นพรมแดน จึงทำให้การตั้งบ้านของแต่ละชาติพันธุ์อยู่กันเป็นกลุ่มๆ คือ กลุ่มชาติพันธุ์มูเซอ อาข่า ไทยใหญ่ และจีนยูนนาน ถ้าหากไม่มีกิจกรรมการงานภายในชุมชน ชาวบ้านก็จะไม่ค่อยได้เจอกันมากนัก และโอกาสที่จะมาพบปะพูดคุยกันจึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก เพราะทำไร่ทำสวน หรือตามหน้าที่ของแต่ละคน จึงทำให้กิจกรรมขาดความร่วมมือของคนภายในชุมชน เป็นบางโอกาสที่ชาวบ้านได้เข้ามาร่วมกิจกรรมพิธีกรรมของชนที่ต่างชาติพันธุ์ เพราะขาดความรู้ในพิธีกรรมบางอย่างจึงทำให้ความสามัคคีภายในชุมชนจางหายไป แต่ในบางกิจกรรมชาวบ้านหมู่บ้านถ้ำจ๊อบก็ทำร่วมกันด้วยดี โดยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ให้ความสำคัญของการอยู่ร่วมกันของคนภายในชุมชนเป็นอย่างดีและช่วยกันอนุรักษ์รักษาประเพณี วัฒนธรรมบางอย่างเอาไว้เพื่อให้ลูกหลานรุ่นหลังได้เรียนรู้และประพุดต่อไปในวันข้างหน้า

ด้านศาสนา

ศาสนาที่ชาวบ้าน หมู่ที่ 6 นับถือนั้นสามารถแยกได้ดังนี้ คือ			
ศาสนาพุทธ	293	หลังคาเรือน	1,389 คน
ศาสนาคริสต์	26	หลังคาเรือน	109 คน
ศาสนาอิสลาม	1	หลังคาเรือน	5 คน

สถานที่ทางศาสนา

วัดหรือสำนักสงฆ์ 3 แห่ง

โบสถ์คริสต์ 4 แห่ง

ประวัติการก่อตั้งอาศรม

การก่อตั้งอาศรม เมื่อปีพ.ศ. 2535 เดิมทีเคยเป็นที่ตั้งของอดีตกองบัญชาการ กองทัพที่ 3 ของรัฐบาลจีนคณะชาติที่มีโรงนอนทหาร ห้องวิทยุและห้องประชุมเล็ก มีชื่อเรียกทหารจีนคณะชาติหรือก๊กมินตั๋ง ชื่อย่อภาษาอังกฤษว่า KMT คือ กลุ่มทหารกลุ่มพลเรือน ที่อยู่พรรคการเมืองเดียวกันหรือฝ่ายเดียวกัน ในสถานที่แห่งนี้เป็นโรงเรียนทหารจะสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของกองทัพที่ 3 อดีตโรงเรียนทหารแห่งนี้เป็นสถานที่ห้ามบุคคลภายนอกเข้าโดยเด็ดขาด และปัจจุบันเป็นที่ตั้งของ โรงเรียนสันติวนา โรงเรียนประจำหมู่บ้านสอนภาษาไทย ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เมื่อเข้าปีพ.ศ. 2530 มิ่งบประมาณจากได้หวัน สมาคมจีนโพ้นทะเล ได้เข้ามาพัฒนาสร้างวัดสันติวนาเพื่อบำเพ็ญศาสนกิจและเป็นที่กราบไหว้สักการบูชาของชาวบ้าน ได้สร้างวิหารก่ออิฐฉาบปูนขนาด 5 x 12 เมตรขึ้นมาหลังหนึ่ง และทำพิธีฝังลูกนิมิตในวันที่ 5 ธันวาคม 2530 โดยนายเพชรคุ้มสอน รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ในสมัยนั้น ร่วมกับทหารคณะหน่วยเฉพาะกิจ 327 ชาวบ้าน และสมาคมชาวจีนโพ้นทะเลประเทศได้หวัน ส่วนอื่นๆ ในเขตบริเวณหมู่บ้านถ้ำอบหลังจากก็ได้มีพระเข้ามาจำพรรษาที่วัดสันติวนา รูปแรก คือ พระสมเกียรติ เป็นเวลา 5 พรรษา (5ปี) ต่อมาพระสมเกียรติ ได้จาริกไปจำพรรษาที่อื่น วัดสันติวนาก็เลยว่างไม่มีพระ จึงเป็นสถานที่ของเหล่าคณะครูและนักเรียนปฏิบัติพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ต่อมาเมื่อพระธุดงค์ วนเวียนเข้ามาออกมาจำพรรษา ปีพ.ศ. 2549 โครงการพระบัณฑิตอาสาพัฒนาชาวเขานบนพื้นที่สูง ได้ให้พระนรากรณ์ จิตตสัโร มาจำพรรษาและทำภารกิจเป็นเวลา 1 ปี ได้ทำการสร้างศาลาสันติธรรมเพื่อเป็นสถานที่บำเพ็ญกุศล และพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา

ปีพ.ศ. 2550 พระอัมรินทร์ อินุทปญโญ เข้ามาพัฒนาทำภารกิจตามพันธกิจของโครงการพระบัณฑิตอาสาพัฒนาชาวเขานบนพื้นที่สูง (ธรรมจาริก) อยู่ประจำสำนักสงฆ์สันติวนาแห่งนี้เป็นเวลา 2 ปี ได้สร้างเจดีย์ไว้ให้ญาติโยมสาธุชนทั่วไปเข้ามากราบสักการะทำบุญ ประจำสำนักสงฆ์ถ้ำจ๊อบหรือสันติวนา ต่อมาในปีพ.ศ. 2552 พระอัมรินทร์ อินุทปญโญ ได้ย้ายไปจาริกที่อำเภอองาว จังหวัดลำปาง

และในปีพ.ศ. 2552 พระอานนท์ ขนุตติสมปญฺโญ เป็นพระบัณฑิตอาสาพัฒนาชาวเขานบนพื้นที่สูง (ธรรมจาริก) ได้เข้าจาริกเข้ามาจำพรรษาแทน ได้ก่อสร้างลานธรรมโดยหญ้าเป็นพื้นลานธรรมและบูรณะศาลาสันติธรรมให้ถาวรและแข็งแรงเพื่อไว้ใช้เป็นสถานที่ประพฤติปฏิบัติธรรมในทางพระพุทธศาสนาและสาธารณประโยชน์การบำเพ็ญเพียรกุศลและส่วนรวมต่อไป

ประเพณี 12 เดือนของชาติพันธุ์จีน/ไทยใหญ่/ลาหู่

เดือนสากล	ประเพณี
มกราคม	ประเพณีขึ้นปีใหม่ ประเพณีขนมยาگوی
กุมภาพันธ์	ประเพณีตรุษจีน ประเพณีกินวอ
มีนาคม	ประเพณีวันมาฆบูชา
เมษายน	ประเพณีเทศกาลแข่งเม้ง
พฤษภาคม	ประเพณีวันวิสาขบูชา
มิถุนายน	ประเพณีวันไหว้ขนมปะจ่าง
กรกฎาคม	ประเพณีวันอาสาฬหบูชา/ประเพณีเข้าพรรษา
สิงหาคม	วันเฉลิมฉลองพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ
กันยายน	ประเพณีไหว้พระจันทร์
ตุลาคม	ประเพณี เทศกาลกินเจ / ประเพณีวันปวารณาออกพรรษา (ปอยเตียน) / ประเพณีกรานกฐิน
พฤศจิกายน	ประเพณีลอยกระทง(ยี่เป็งรำลึก) / ประเพณีกินข้าวใหม่
ธันวาคม	ประเพณีวันเฉลิมฉลองพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช / ประเพณีเทศกาลวันไหว้ ขนมบัวลอย

ภาพกิจกรรมบ้านถ้ำง้อบ

ภาพกิจกรรมที่ 1 ปรึกษาพูดคุยกับคนเฒ่าคนแก่ชุมชนเกี่ยวกับประเพณีการไหว้เจ้า

ภาพกิจกรรมที่ 2 ประชุมแบ่งหน้าที่แกนนำเยาวชน
เพื่อแสดงธรรมออกผ่านสื่อธรรมตามสาย

ภาพกิจกรรมที่ 3 ร่วมประกอบพิธีกรรมฝังศพแบบคนจีน บ้านผาแดง
อำเภอไชยปราการ

ภาพกิจกรรมที่ 4 ร่วมกันถ่ายภาพขณะจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมแบบไทยใหญ่ บ้านถ้ำง้อบ

ภาพกิจกรรมที่ 5 พยาบาลโยมไหว้พระสวดมนต์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมธรรมสัญจรในชุมชน

ภาพกิจกรรมที่ 6 ร่วมกิจกรรมประชุมประจำเดือน ณ ศาลาประชาคมบ้านถ้ำง้อบ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล

นางสาวกรรณิการ์ เฟื่องปรางค์

วัน เดือน ปี เกิด

16 พฤษภาคม พ.ศ.2524

ประวัติการศึกษา

ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2547

